

Sygn. akt II UK 388/17

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M.M.
przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w G.
z udziałem zainteresowanej A.P.
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 lipca 2018 r.,
skargi kasacyjnej zainteresowanej A.P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w G.
z dnia 24 listopada 2016 r., sygn. akt III AUa [...] /16,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., III AUa [...] /16, Sąd Apelacyjny w G. oddalił apelację zainteresowanej A.P. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z dnia 14 marca 2016 r. w sprawie z wniosku M.M. przeciwko organowi rentowemu - Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w G. o wysokość świadczenia.

Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji i podzielił ich ocenę prawną, prowadzącą do uznania, że pomiędzy zainteresowaną a zmarłym R.M. nie było więzi małżeńskich (duchowych, fizycznych i gospodarczych), co w konsekwencji oznacza, że zainteresowana nie spełniła warunków do nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik zainteresowanej, wskazując na naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 23 i 24 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 2225 ze zm.) w związku z art. 70 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.)

W podstawie skargi powołano się także na naruszenie przepisów postępowania –art. 231 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego, zniesienie postępowania w obu instancjach i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Wniesiono także o rozpoznanie sprawy na rozprawie, zważywszy na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne wymagające wyjaśnienia a mianowicie – „zakres sytuacji w jakich Sąd może oprzeć swoje ustalenia na art. 231 k.p.c., zasady na jakich Sąd winien opierać się posługując się domniemaniami faktycznymi, (...) zaznaczenia wymaga, że jakkolwiek orzecznictwo w tym zakresie jest niezwykle bogate, to nie ma jednolitych reguł jego stosowania, a Sądy stosując je, postępują w rozbieżny sposób - w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2015 r. wydanym w sprawie I UK 209/14 wskazano, iż ‘niezbędne jest prawidłowe ustalenie niewątpliwych faktów jako bazy umożliwiającej stwierdzenie, czy stopień prawdopodobieństwa zaistnienia faktu będącego skutkiem domniemania jest tak duży, jak duży jest stopień prawdopodobieństwa, że nie zachodziły okoliczności wykluczające zaistnienie tego faktu’, tymczasem w zaskarżonym wyroku wskazano wprost ‘Sąd ma w takim wypadku zupełną swobodę wnioskowania na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania dowodowego’; „w zakresie art. 231 ust. 3” ustawy o emeryturach i rentach (...) charakter tego przepisu, (...) a także rozkład ciężaru dowodu w tym zakresie - wskazania wymaga, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego widoczna jest ewolucja poglądów w tym zakresie, (...)”.

Ponadto we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazano, że „orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące możliwości oparcia skargi kasacyjnej na podstawie art. 231 k.p.c. jest niejednolite, a poglądy w tym zakresie są rozbieżne.(...)”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu cytowanego przepisu uznaje się zagadnienie dotychczas niewyjaśnione i nierozwiązane w orzecznictwie, a więc cechujące się nowością, którego rozstrzygnięcie może sprzyjać rozwojowi prawa. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że powołanie się na tę okoliczność wymaga, obok sformułowania tego zagadnienia, także przytoczenia związanych z nim konkretnych przepisów prawnych, wskazania, dlaczego jest ono istotne oraz przedstawienia argumentacji wskazującej na rozbieżne oceny prawne (por. postanowienia: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11, z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, LEX nr 180841). W sytuacji gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest potrzeba wykładni przepisów prawa, konieczne jest określenie, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Wypada również dodać, że podobnie jak w przypadku gdy podstawą wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania jest występujące w sprawie zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), nie zachodzi ona, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, brak nadto okoliczności uzasadniających zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNAPiUS – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Kwestie wskazywane jako zagadnienie prawne w istocie są pozorne. Sąd Najwyższy nie podzielił stanowiska pełnomocnika zainteresowanej jakoby w sprawie występowały istotne zagadnienia prawne o treści sformułowanej we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, bądź sugerowana rozbieżność w orzecznictwie sądów. Wykładnia art. 231 k.p.c., który stanowi, że Sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne), nie budzi wątpliwości. Fakt domniemany nie wymaga ani twierdzenia, ani dowodzenia, natomiast twierdzenia i dowodzenia wymagają fakty składające się na podstawę faktyczną domniemania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2000 r., I CKN 1196/98, LEX nr 50829). Orzeczenie sądu może być oparte na domniemaniu faktycznym tylko wówczas, gdy domniemanie stanowi wniosek logicznie wynikający z prawidłowo ustalonych faktów stanowiących jego przesłanki. Należy wskazać, że możliwość ustalenia faktów w sposób przewidziany w art. 231 wchodzi w rachubę tylko w razie braku bezpośrednich środków dowodowych i jest w istocie wnioskowaniem (rozumowaniem sądu orzekającego), u podstaw którego leży ustawowe domniemanie, pozwalające na oparcie ustaleń faktycznych na uznaniu za ustalone faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy – pod warunkiem że wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych w sposób niewątpliwy faktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 410/00, LEX nr 1168695). Domniemanie faktyczne polega na tym, że sąd na podstawie ustalenia jednych faktów wnioskuje o istnieniu innych. Sąd ma w takim wypadku zupełną swobodę wnioskovania na podstawie całokształtu okoliczności ujawnionych w toku postępowania dowodowego. Musi ono jednak być poprawne z punktu widzenia zasad logiki. Możliwe jest więc dokonanie ustalenia na podstawie domniemania

faktycznego wtedy, gdy wniosek taki nasuwa się z pewnością lub ze szczególnie dużą dozą prawdopodobieństwa, natomiast wniosek przeciwny nie ma w danych okolicznościach żadnego uzasadnienia bądź też jest wysoce mało prawdopodobny (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2005 r., IV CK 459/04, M. LEX nr 142068).

Ponadto należy przypomnieć, że o ile dopuszczalne jest w skardze kasacyjnej podnoszenie zarzutów dotyczących pominięcia domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), o tyle podnoszeniu zarzutów związanych z domniemaniem faktycznym stoi na przeszkodzie art. 398¹ § 3 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r., I CSK 428/06, LEX nr 485986).

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

ał